

Pozor na překonané šablony a závaží

Miloš Balabán

V sobotním rozhovoru Práva s prezidentem republiky Václavem Klausem (*Dluhová krize je jen vršíčkem ledovce*, 27.8.) se objevila zajímavá otázka, zda je možné považovat uskupení BRICS (Brazílie, Rusko, Indie, Čína, Jižní Afrika) za hrozbu nebo naopak inspiraci pro Evropu. Je dobře, že tato otázka zazněla. Nejen proto, že BRICS je téma u nás bohužel dost opomíjené, ale i proto, že se jedná o určitý politický a ekonomický fenomén, který není možné podceňovat.

Zajímavý je jeho samotný vznik. Zkratku BRIC pro označení nejdynamičtěji se ekonomicky rozvíjejících zemí použil poprvé v roce 2001 ekonom investiční banky Goldman Sachs Jim O'Neill. Jeho tehdy teoretická abstrakce se přitom v průběhu několika let stala geopolitickou a ekonomickou realitou v podobě politické komunikace a koordinace na nejvyšší úrovni mezi vedoucími představiteli nejprve čtyř (BRIC) a od prosince 2010 s Jižní Afrikou již pěti zemí. Síla uskupení je podle výpočtů Goldman Sachs nemalá: podle nich ještě v této dekádě budou ekonomiky BRIC větší než ekonomika Spojených států, přičemž samotná velikost čínské ekonomiky bude dosahovat 2/3 ekonomiky americké. Čtyři ekonomiky BRIC se také budou ve druhé dekádě podílet minimálně 50% na růstu globálního HDP, přičemž Jim O'Neill nevylučuje ani 70% podíl. A to vše v zádech s obrovským lidským kapitálem, obrovským územím, strategickou polohou, nerostným bohatstvím a také vojenským potenciálem.

Co je ale možná ještě důležitější je fakt, že BRICS neváhá otevřeně kritizovat Západ a nabízet alternativy západnímu přístupu k řešení řady globálních politických, ekonomických i bezpečnostních problémů. Jde např. o vyjádření bývalého (a úspěšného) brazilského prezidenta Luise de Silvy, který neváhal prohlásit, že ekonomická „krize byla způsobena iracionálním chováním bílých lidí s modrými očima, kteří se před krizí domnívali, že ví všechno a nyní se ukázalo, že neví nic“, nebo diskusi na půdě BRIC o potřebě „dedolarizace“ světové ekonomiky. Ačkoliv se zjevně jedná o cíl možná splnitelný v dlouhodobém horizontu již dnes Čína platí Rusku za dodávky ropy novým ropovodem ze Sibiře v jüanech vzhledem k tomu, že Čína a Rusko zavedly v roce 2010 směnitelnost svých měn.

Vývoj v zemích BRICS bude nepochybně dále ovlivňovat i život u nás a to i procesy, které se na první pohled mohou jevit jako vzdálené. Václav Klaus ve zmíněném rozhovoru upozornil na to, že v Číně musí nevyhnutelně dojít k tomu, že velká míra ekonomické svobody nakonec přinese i svobody další. Bude ale tento proces probíhat ve státě s 1,3 miliardy obyvatel živelně, nebo se bude jednat o postupný „řízený“ proces? Oba scénáře nepochybně, ať už pozitivně či negativně, ovlivní globální ekonomiku – za pár let možná více než další překročení amerického dluhového stropu. A je možné přidat další „žhavou“ otázku: nepředstavuje modernizace Ruska jednu ze základních otázek, která rozhodne o budoucnosti Evropy? Podobné, jistě kontroverzní, otázky je možné klást i ve vztahu k Indii, Brazílii, či Jižní Africe. Při odpovědích na ně bychom ale skutečně neměly zůstat stejně jako ve vztahu k Číně, jak uvedl Václav Klaus v rozhovoru pro Právo, u dávno překonaných šablon. Byly by pro nás jen nepotřebným závažím.

(autor je bezpečnostní analytik)